

Danmarks bedste friluftskommuner

Analyse af danske kommuners forudsætninger og indsats for friluftsliv

En rapport der afdækker de danske kommuners naturmæssige forudsætninger og aktive indsats for at skabe gode muligheder for befolkningens friluftsliv.

Friluftsrådet

Indhold

- side 3 **Forord**
- side 4 **Indledning**
- side 5 **Metode**
- side 7 **Forudsætninger for friluftsliv i kommuner**
- side 14 **Kommuners indsats for friluftsliv**
- side 22 **Konklusion**
- side 26 **Bilag**

Danmarks bedste friluftskommuner

Udgivet af Friluftsrådet, 2021

ISBN: 87-7764-035-7

Forfatter: Sven-Åge Westphalen

Layout: Lene Bidstrup

Foto: Adam Grønne, Colourbox

Rapport, data og metodebeskrivelse kan downloades fra Friluftsrådets hjemmeside www.friluftsradet.dk

1. Kommuner skal investere i borgernes friluftsliv

Lad mig slå fast med det samme: Vi ser i disse år, at friluftsliv og oplevelser i naturen har større og større betydning for borgerne! Flere borgere bruger naturen i hverdagen, og naturen er den voksne danskers foretrukne motionsarena. Nærhed og adgang til natur er et af de vigtigste parametre, når folk vælger, hvor de skal bo.

84 procent af danskerne oplever, at ophold i naturen forbedrer deres humør og mentale sundhed, og for vores børn og unge medvirker friluftsliv til sunde vaner og forståelse for natur og miljø.

Friluftslivet bidrager også til et aktivt foreningsliv og skaber borgere, der tager medansvar for deres omgivelser. Og så er det sjovt og livsbekræftende og øger vores livskvalitet!

Det gode friluftsliv kommer ikke af sig selv

Men de gode rammer for friluftslivet kommer ikke af sig selv! De skal skabes, udvikles, vedligeholdes og frem for alt prioriteres politisk. Kommunerne spiller en helt afgørende rolle i at skabe rammer for de friluftssaktiviteter, borgerne har så stor glæde og gavn af.

Derfor kan jeg kun opfordre kommuner til at prioritere en sammenhængende planlægning for borgernes friluftsliv, at tænke friluftsliv med fra start i alle projekter og ikke mindst tænke friluftslivet på tværs af forvaltninger. Så tør jeg godt love, at friluftslivet bliver en gevinst for kommunen!

Tallene i denne rapport viser at en kommune uanset de naturmæssige forudsætninger og landskabets karakter, faktisk kan gøre en forskel for borgernes muligheder for friluftsliv. Så se friluftslivet som en investering i borgernes mentale og fysiske sundhed og i at skabe levende lokalsamfund og fællesskaber med afsæt i den lokale identitet.

Niels-Christian Levin Hansen,
formand for Friluftsrådet

2. Indledning

Der er mange ting, der har betydning for friluftslivet i landets kommuner, men helt grundlæggende er omfanget af natur, statslig og kommunalt ejet natur, privatejet natur, landbrugsareal samt antallet af friluftsfaciliteter, ruter og mærkninger under Friluftsrådets mærkningsordninger nogle af de helt centrale faktorer.

Formålet med analysen er at belyse disse faktorer, fordi det overordnet set er dem der afgør, hvilke muligheder lokale borgere og besøgende har for friluftsliv i den enkelte kommune. Denne analyse beskæftiger sig altså helt overordnet med, i hvilke kommuner der er de bedste muligheder for at udøve friluftsliv.

Analysen undersøger dels forudsætningerne for friluftsliv i kommunerne og dels kommunernes indsats for at støtte friluftslivet.

Forudsætninger for friluftsliv belyses gennem objektive og relativt statistiske faktorer, som den enkelte kommune kun i begrænset omfang kan ændre ved, for eksempel hvor lang kystlinje hver enkelt kommune har. Samtidig belyser analysen i hvilket omfang, den enkelte kommune gør en aktiv indsats for at understøtte friluftslivet, for eksempel ved at etablere friluftsfaciliteter, oprette stier og ruter samt blive en del af Friluftsrådets mærkningsordninger.

Til sammen giver de to perspektiver – baseret på objektive, kvantitative og offentligt tilgængelige data – et godt billede af, hvilke kommuner der er

de bedste friluftskommuner i Danmark.

Det er håbet, at analysen vil inspirere kommunerne og staten til at engagere sig endnu mere i udviklingen af friluftslivet og investere yderligere i Danmarks billigste og mest benyttede arena for fysisk aktivitet, nemlig naturen. Både så vi får mere og rigere natur, men også så vi får endnu mere og bedre samarbejde og udvikling mellem stat, kommuner og private lodsejere til gavn for natur, klima, miljø, biodiversitet og friluftsliv.

Analysen kan med fordel suppleres med andre analyser, for eksempel om hvorvidt kommuner har en friluftspolitik, om borgernes konkrete nærhed til natur, friluftsfaciliteter og ruter, om brugen og integrationen af naturcentre i daginstitutioner, skoler og sfo, om mulighederne for hverdagsfriluftsliv såvel som længerevarende friluftsture i den enkelte kommune og om kvaliteten af eller adgangen til den lokale natur forhindres af infrastruktur som motorveje, jernbaner mv.

3. Metode

Det er væsentligt at være opmærksom på, at begrebet "kommune" bruges i to betydninger i denne analyse. Dels som arealafgrænsning og dels som myndighed. I analysen af forudsætninger for friluftsliv i kommunerne, afsnit 3, benyttes "kommune" som arealafgrænsning, hvor kommunen som myndighed kun har lille eller ingen indflydelse.

I analyser af kommuners indsats for friluftsliv, afsnit 4, benyttes "kommune" som udtryk for kommunen som myndighed, idet kommunen spiller en aktiv rolle i forhold til antallet af friluftsfaciliteter, ruter og mærkninger under Friluftsrådets mærkningsordninger.

Alle variabler præsenteres separat via en simpel rangordning, hvor alle kommuner rangordnes 1-98 inden for den enkelte variabel. I rapporten præsenteres de 10 kommuner, der ligger henholdsvis i top og i bund inden for de enkelte variabler.

Derefter sker der en sammenligning på tværs af variabler. Det sker med udgangspunkt i de reelle tal, for eksempel antal hektar naturareal og

antal faciliteter, og ikke som procenter. Fordelen ved at bruge de reelle tal frem for procenter er, at forskelle mellem bykommuner, som Frederiksberg og Albertslund Kommuner, og landkommuner som Thisted og Ringkøbing-Skjern Kommuner forbliver mest muligt synlige.

Dog inddrages der en relativ variabel vedrørende kommuners indsats for friluftsliv, hvor kommuneejede friluftsfaciliteter, ruter og mærkninger ses i forhold til pr. 10.000 indbyggere. Der bruges her en relativ variabel for at kunne sammenligne kommunerne på et ensartet grundlag i forhold til de faktorer, som kommunen selv har direkte indflydelse.

Sammenligningen har Friluftsrådet valgt at lave via en gruppering af kommuner, dvs. ikke en simpel rangordning 1-98. Dels fordi de kvantitative data kun er en del af det samlede billede, og dels fordi der er mange faktorer også blandt de kvantitative data, kommunerne kun har lille eller ingen indflydelse på, for eksempel mængden af statslige naturarealer og mængden af landbrugsarealer.

Data anvendt i analysen

Alle data i analysen består af objektive og offentligt tilgængelige data fra Danmarks Statistik, GeoDanmark og Friluftsrådet. Data består af:

- Arealdata; opgøres i hektar
- Kystlinje; opgøres i kilometer
- Ejerforhold til arealer, opgøres fordelt på hhv. kommune, stat og privat/andet
- Friluftsfaciliteter; opgøres i type og antal
- Kilometer ruter; opgøres i type og km (samlet længde)
- Ejerforhold til friluftsfaciliteter; opgøres fordelt på hhv. kommune, stat og privat/andet
- Friluftsrådets mærkninger under mærkningsordningerne Grønne Spirer, Grøn Skole, Blå Flag, Danske Naturparker og Badepunkt. Opgøres i type og antal
- Befolkning opgøres i antal (population)

Variabler i analysen

Følgende variabler indgår i analysen:

1. Naturareal i kommunen
2. Landbrugsareal i kommunen
3. Kystlinje i kommunen
4. Naturareal i kommunen ejet af kommunen
5. Naturareal i kommunen ejet af staten
6. Naturareal i kommunen ejet af private
7. Friluftsfaciliteter i kommunen
8. Km ruter i kommunen
9. Mærkninger under Friluftsrådets mærkningsordninger i kommunen
10. Kommuneejede friluftsfaciliteter pr. 10.000 indbyggere
11. Kommuneejede ruter pr. 10.000 indbyggere
12. Kommuneejede mærkninger under Friluftsrådets mærkningsordninger pr. 10.000 indbyggere

Sammenligning på tværs af data sker i tre trin

1

Inden for den enkelte variabel er der følgende fordeling: De 33 kommuner med eksempelvis mindst naturareal i kommunen vil blive placeret i gruppen "Under middel". Gruppen "Under middel" vil blive afgrænset til gruppen "Middel" med den mængde, den 33. kommune i gruppen "Under middel" har.

Tilsvarende vil de 32 kommuner med mest naturareal blive placeret i gruppen "Over middel". Gruppen "Over middel" vil blive afgrænset til gruppen "Middel" med den mængde, den 32. kommune i gruppen "Over middel" har. Herved er gruppen "Middel" med 33 kommuner også identificeret og afgrænset.

2

Data opdeles i to grupperinger

1. Forudsætninger for friluftsliv i kommunerne

- Naturarealer og kystlinje
- Ejerform til naturarealer

2. Kommunernes indsats for friluftsliv

- Friluftsfaciliteter, ruter og mærkninger i kommunerne
- Kommunalt ejede friluftsfaciliteter, ruter og mærkninger pr. 10.000 indbyggere

På tværs af variablene i de enkelte grupperinger laves der en simpel sammentælling af, hvor ofte den enkelte kommune ligger i kategorien "Under middel", "Middel" eller "Over middel".

Mens kommunefordelingen i de enkelte tabeller er 33, 33, 32, vil antallet af kommuner i de tre grupper falde anderledes ud ved gruppering på tværs af tabeller.

3

På tværs af alle 12 variabler og dermed også på tværs af de to grupperinger og ved hjælp af samme metode som eksemplificeret ovenfor indeles kommunerne herefter i:

- Bedste friluftskommuner i Danmark
- Middel friluftskommuner i Danmark
- Under middel friluftskommuner i Danmark

Ovenstående sammenligning suppleres med en sammenligning af, hvor ofte kommunerne er placeret blandt top-10 på de 12 variabler. Dette for at se, hvor stort udsving der er mellem at være over middel og at være i top-10.

For en detaljeret beskrivelse af metode henvises til Friluftsrådets hjemmeside. Her findes også alle data samt mellemregninger, der er benyttet i analysen.

4. Forudsætninger for friluftsliv i kommuner

Data i kapitel 4 er Arealdata via et specialudtræk fra Danmarks Statistik (DST), Befolkningstal er fra DST, ejerforhold er fra Skat men præsenteret af DST, data om kystlinjen er fra GeoDanmark og kommunefordelt af Septima.

4.1 Betydningen af mængde, type og ejerskab til natur

Mængde og type af natur er afgørende for udøvelsen og kvaliteten af friluftsliv. Derfor opgøres arealer og kystlinje kvantitativt og i absolutte tal, fordi det direkte viser, hvor meget og hvilken natur der er i en kommune.

I denne undersøgelse skelnes der mellem naturarealer, dvs. eng, mose, hede, overdrev, skov, klit, søer og vandløb, og landbrugsarealer, som er arealer med frugttræer, juletræer og landbrugsafgrøder som græs, korn og rodfrugter. I naturarealer vil der generelt altid være adgang som muliggør friluftsliv, herunder også i privatejede produktionsskove, mens der i landbrugsarealer generelt vil være begrænset adgang for friluftsliv.

Skov og strand er de to mest populære naturtyper til friluftsliv¹. Derfor supplerer kystlinje af arealdata. Skov indgår som en del af naturarealet og er ikke en selvstændig variabel ved den tværgående sammenligning. Omfanget af skov præsenteres dog særskilt i bilag 1.

Søer og åer indgår som del af det samlede naturareal og er ikke udskilt som en selvstændig kategori, selv om en række kommuner uden kystlinje kan have mange sø- og vandløbsaktiviteter. Friluftsfaciliteter, ruter og mærkninger relateret til søer og vandløb indgår på lige vilkår i kapitlet "Indsats for friluftsliv".

Den juridiske adgang til naturen er en forudsætning for friluftsliv. Men den formelle adgang er forskellig alt efter, hvem der ejer naturen, og hvilken type natur der er tale om.

På statslige og kommunale arealer må man generelt gerne gå overalt, dvs. i skovbunden, langs åer, på heden, klitterne og engene, hvis ikke der er særlige hensyn der taler imod. På private arealer er adgangen oftest begrænset til adgang på stierne. Man må altså ikke gå i privatejede skovbunde, på enge eller langs åer. I forhold til landbrugsjord, hvor der ud over markveje og stier generelt ikke er adgang, er der den væsentlige undtagelse, at man gerne må gå på udyrkede landbrugsarealer, hvis der er lovlig adgang til dem.

Mængden af offentlig og privatejet natur er dermed afgørende for muligheden for og kvaliteten af friluftsliv.

1 Friluftsrådet (2013): Fakta om friluftslivet i Danmark.

4.2 Naturareal i kommunerne

Naturarealet i kommunerne varierer fra Thisted Kommune med landets største naturareal på 43.242 hektar til Frederiksberg Kommune med landets mindste naturareal på 6 hektar. De 10 kommuner med mindst naturareal er alle kommuner fra Storkøbenhavn.

Tabel 4.2.1 Oversigt over de 10 kommuner med mest naturareal.

Kommuner med <u>mest</u> naturareal	
Thisted Kommune	43.242 ha
Varde Kommune	41.620 ha
Viborg Kommune	41.561 ha
Ringkøbing-Skjern Kommune	40.553 ha
Herning Kommune	38.471 ha
Silkeborg Kommune	32.551 ha
Vejle Kommune	27.850 ha
Jammerbugt Kommune	27.050 ha
Aalborg Kommune	26.661 ha
Tønder Kommune	24.837 ha

Tabel 4.2.2 Oversigt over de 10 kommuner med mindst naturareal

Kommuner med <u>mindst</u> naturareal	
Ishøj Kommune	426 ha
Gladsaxe Kommune	382 ha
Brøndby Kommune	328 ha
Gentofte Kommune	304 ha
Glostrup Kommune	271 ha
Hvidovre Kommune	204 ha
Vallensbæk Kommune	172 ha
Herlev Kommune	84 ha
Rødovre Kommune	76 ha
Frederiksberg Kommune	6 ha

4.3 Kystlinje i kommunerne

Kommunernes kystlinje varierer fra Vordingborg Kommune med landets længste kystlinje på 397,5 kilometer til Vallensbæk Kommune med landets korteste kystlinje på 0,7 kilometer.

Derudover er der 22 kommuner, der slet ikke har kystlinje: Albertslund, Allerød, Ballerup, Billund, Egedal, Favrskov, Frederiksberg, Furesø, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Herning, Hillerød, Høje-Taastrup, Ikast-Brande, Rebild, Ringsted, Rødovre, Silkeborg, Skanderborg, Sorø og Vejen Kommuner².

Tabel 4.3.1 Oversigt over de 10 kommuner med mest kystlinje

Kommuner med <u>mest</u> kystlinje	
Vordingborg Kommune	397,5 km
Guldborgsund Kommune	332,0 km
Lolland Kommune	307,3 km
Thisted Kommune	258,0 km
Sønderborg Kommune	257,9 km
Ringkøbing-Skjern Kommune	249,4 km
Aalborg Kommune	232,8 km
Slagelse Kommune	221,2 km
Skive Kommune	206,7 km
Morsø Kommune	200,6 km

Tabel 4.3.2 Oversigt over de 10 kommuner med mindst kystlinje

Kommuner med <u>mindst</u> kystlinje	
Hvidovre Kommune	12,7 km
Fredensborg Kommune	12,6 km
Gentofte Kommune	12,6 km
Solrød Kommune	11,8 km
Rudersdal Kommune	9,4 km
Hørsholm Kommune	9,0 km
Lyngby-Taarbæk Kommune	4,8 km
Ishøj Kommune	4,0 km
Brøndby Kommune	3,5 km
Vallensbæk Kommune	0,7 km

² Vær opmærksom på, at søer og åer ikke indgår i kystlinje, men opgøres som areal og indgår i naturarealer.

4.4 Landbrugsarealer i kommunerne

Landbrugsarealer i kommunerne varierer fra Ringkøbing-Skjern Kommune med landets største landbrugsareal på 90.392 hektar til Glostrup Kommune med landets mindste landbrugsareal på 5 hektar. Det er måske lidt overraskende, at der er landbrugsarealer i så mange kommuner i Region Hovedstaden, selv om det er forholdsvis små arealer. Tre kommuner har ingen landbrugsarealer; Frederiksberg, Gentofte og Gladsaxe Kommuner.

21 kommuner, fortrinsvis kommuner i Region Hovedstaden med få arealer i det hele taget til natur og landbrug, har mere naturareal end landbrugsareal. 77 kommuner har mere landbrugsareal end naturareal.

Tabel 4.4.1 Oversigt over de 10 kommuner med mest landbrugsareal.

Kommuner med <u>mest</u> landbrugsareal	
Ringkøbing-Skjern Kommune	90.392 ha
Tønder Kommune	82.840 ha
Viborg Kommune	81.810 ha
Herning Kommune	77.460 ha
Varde Kommune	69.272 ha
Lolland Kommune	68.130 ha
Aalborg Kommune	66.828 ha
Aabenraa Kommune	62.281 ha
Guldborgsund Kommune	62.221 ha
Vejle Kommune	61.381 ha

Tabel 4.4.2 Oversigt over de 10 kommuner med mindst landbrugsareal

Kommuner med <u>mindst</u> landbrugsareal	
Tårnby Kommune	354 ha
Lyngby-Taarbæk Kommune	194 ha
Albertslund Kommune	100 ha
Hvidovre Kommune	80 ha
Herlev Kommune	64 ha
Vallensbæk Kommune	56 ha
Brøndby Kommune	44 ha
Københavns Kommune	11 ha
Rødovre Kommune	5 ha
Glostrup Kommune	5 ha

4.5 Kommunalt ejt naturareal

Aarhus Kommune har mest kommunejett naturareal med 2.363 hektar, mens Samsø Kommune har mindst med 11 hektar. Som den eneste kommune i landet ejer Frederiksberg Kommune ingen naturarealer.

17 kommuner ejer mindre end 100 hektar naturarealer, som ud over de 10 kommuner i nedenstående tabel, er Albertslund, Vallensbæk, Gentofte, Dragør, Struer, Odder og Stevns Kommuner.

Tabel 4.5.1 Oversigt over de 10 kommuner med mest kommunalt ejt naturareal.

Kommuner med <u>mest</u> kommunalt ejt naturareal		
Kommune	Naturareal ialt	Kommunalt ejt
Aarhus Kommune	6.943 ha	2.363 ha
Herning Kommune	38.471 ha	2.213 ha
Bornholms Regionskommune	15.650 ha	2.121 ha
Esbjerg Kommune	13.010 ha	2.089 ha
Aalborg Kommune	26.661 ha	1.893 ha
Frederikshavn Kommune	23.852 ha	1.726 ha
Holstebro Kommune	21.182 ha	1.612 ha
Odense Kommune	5.123 ha	1.472 ha
Vejle Kommune	27.850 ha	1.262 ha
Viborg Kommune	41.561 ha	1.249 ha

Tabel 4.5.2 Oversigt over de 10 kommuner med mindst kommunalt ejt naturareal

Kommuner med <u>mindst</u> kommunalt ejt naturareal		
Kommune	Naturareal ialt	Kommunalt ejt
Ærø Kommune	1.474 ha	62 ha
Hvidovre Kommune	204 ha	62 ha
Sorø Kommune	8.040 ha	59 ha
Herlev Kommune	84 ha	58 ha
Faxe Kommune	9.836 ha	58 ha
Glostrup Kommune	271 ha	55 ha
Tårnby Kommune	3.340 ha	44 ha
Lejre Kommune	5.217 ha	32 ha
Rødovre Kommune	76 ha	14 ha
Samsø Kommune	2.240 ha	11 ha

4.6 Statsejet naturareal

Der er mest statsejet natur i Thisted Kommune med 25.596 hektar, mens der er mindst i Herlev, Vallensbæk og Faxe Kommuner med kun 1 hektar i hver kommune.

I 14 kommuner ejer staten under 100 hektar naturareal; i 37 kommuner ejer staten under 500 hektar naturareal, og i 57 kommuner ejer staten mindre end 1.000 hektar naturareal, herunder blandt andet alle de fynske kommuner.

Tabel 4.6.1 Oversigt over de 10 kommuner med mest statsejet naturareal.

Kommuner med <u>mest</u> statsejet naturareal		
Kommune	Naturareal ialt	Statsejet
Thisted Kommune	43.242 ha	25.596 ha
Varde Kommune	41.620 ha	16.759 ha
Ringkøbing-Skjern Kommune	40.553 ha	11.906 ha
Jammerbugt Kommune	27.050 ha	9.240 ha
Tønder Kommune	24.837 ha	8.691 ha
Silkeborg Kommune	32.551 ha	8.180 ha
Lemvig Kommune	13.630 ha	8.012 ha
Viborg Kommune	41.561 ha	6.990 ha
Gribskov Kommune	9.261 ha	6.733 ha
Hillerød Kommune	8.272 ha	6.424 ha

Tabel 4.6.2 Oversigt over de 10 kommuner med mindst statsejet naturareal.

Kommuner med <u>mindst</u> statsejet naturareal		
Kommune	Naturareal ialt	Statsejet
Køge Kommune	6.245 ha	37 ha
Brøndby Kommune	328 ha	26 ha
Ballerup Kommune	507 ha	20 ha
Nyborg Kommune	4.779 ha	11 ha
Stevns Kommune	3.148 ha	9 ha
Frederiksberg Kommune	6 ha	5 ha
Ishøj Kommune	426 ha	3 ha
Herlev Kommune	84 ha	1 ha
Vallensbæk Kommune	172 ha	1 ha
Faxe Kommune	9836 ha	1 ha

4.7 Privatejet naturareal

Viborg Kommune har mest privatejet naturareal med 33.322 hektar, mens Frederiksberg Kommune har mindst med 1 hektar. De 18 kommuner med mest privatejet naturareal er alle jyske kommuner; på 19. pladsen kommer Guldborgsund Kommune.

Tabel 4.7.1 Oversigt over de 10 kommuner med mest privatejet naturareal.

Kommuner med <u>mest</u> privatejet naturareal		
Kommune	Naturareal ialt	Privatejet
Viborg Kommune	41.561 ha	33.322 ha
Herning Kommune	38.471 ha	30.388 ha
Ringkøbing-Skjern Kommune	40.553 ha	27.447 ha
Vejle Kommune	27.850 ha	23.689 ha
Varde Kommune	41.620 ha	23.616 ha
Silkeborg Kommune	32.551 ha	23.314 ha
Aalborg Kommune	26.661 ha	23.313 ha
Syddjurs Kommune	21.581 ha	19.304 ha
Mariagerfjord Kommune	19.786 ha	18.759 ha
Norddjurs Kommune	19.461 ha	18.369 ha

Tabel 4.7.2 Oversigt over de 10 kommuner med mindst privatejet naturareal

Kommuner med <u>mindst</u> privatejet naturareal		
Kommune	Naturareal ialt	Privatejet
Københavns Kommune	991 ha	64 ha
Hvidovre Kommune	204 ha	50 ha
Albertslund Kommune	1.020 ha	36 ha
Dragør Kommune	452 ha	36 ha
Gladsaxe Kommune	382 ha	31 ha
Herlev Kommune	84 ha	25 ha
Gentofte Kommune	304 ha	15 ha
Glostrup Kommune	271 ha	14 ha
Rødovre Kommune	76 ha	7 ha
Frederiksberg Kommune	6 ha	1 ha

4.8 Delkonklusion: Forudsætninger for friluftsliv i kommunerne

Analysens konklusioner om forudsætninger for friluftsliv er en vurdering af kommunerne set som areal og ikke som myndighed. Få kommuner har meget af det hele; naturareal, kystlinje, landbrugsareal og offentligt ejet natur.

Naturareal og ejerskab til natur er relativt statiske størrelser, som ikke ændres afgørende på kort sigt. Det gælder særligt for bykommuner, men også for øvrige kommuner.

Selv om kommuner har mulighed for det, spiller staten, Den Danske Naturfond og private fonde generelt en større rolle end kommunerne vedrørende opkøb og omlægning af produktionsarealer til naturarealer. Når staten eller kommuner, evt. via EU-midler, foretager offentlige investeringer i opkøb eller omlægning af produktionsarealer til eksem-

pelvis urørt skov, privat skovrejsning eller udtagning af lavbundslande fra produktion, er det vigtigt at sikre offentlig adgang for friluftsliv. Gerne så der her gælder samme regler for adgang og friluftsliv som på offentligt ejede naturarealer.

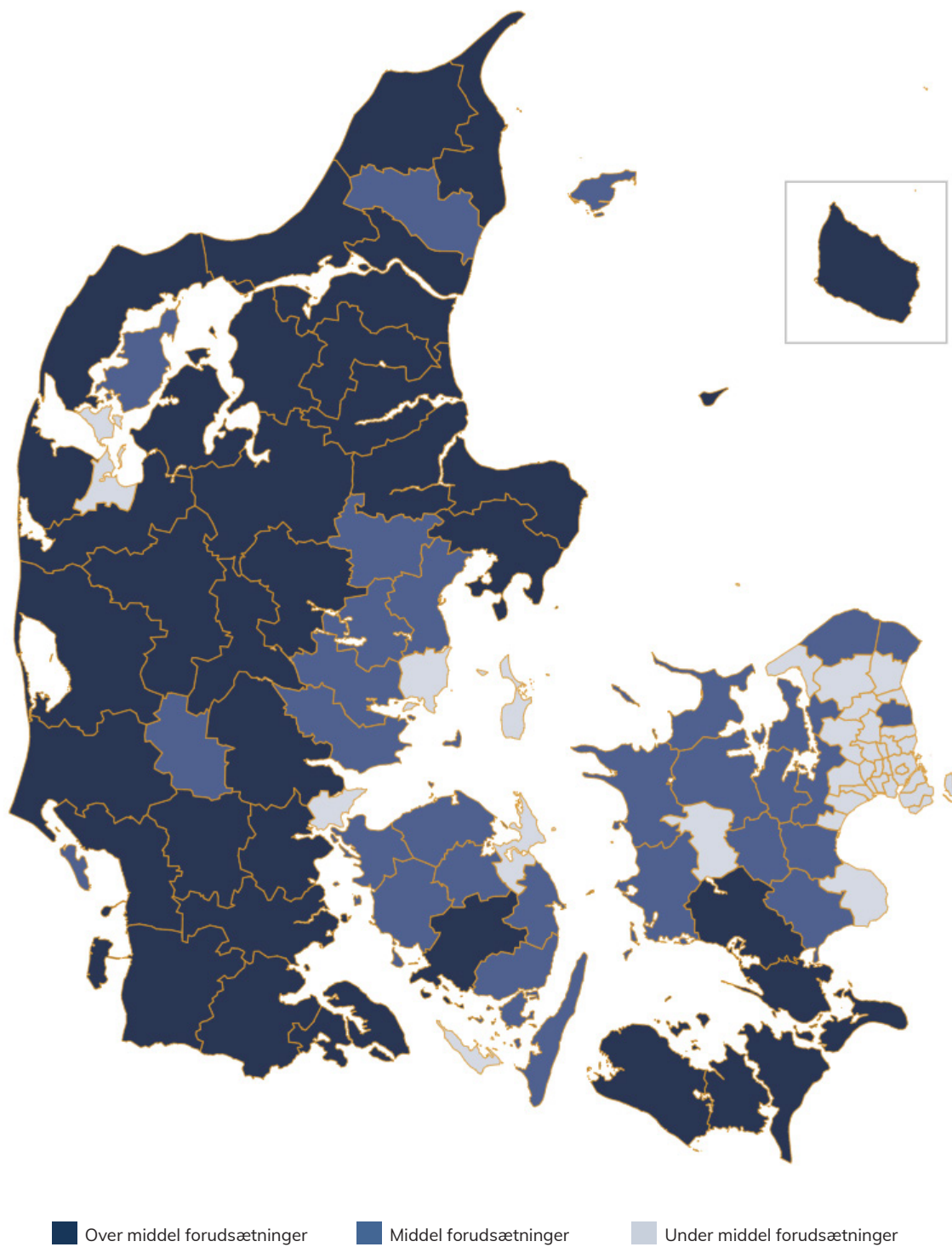
I tabel 4.8 ses de grænseværdier, der afgør, hvorvidt en kommune har under middel, middel eller over middel forudsætninger for friluftsliv. På kortet (figur 4.1) kan man se fordelingen af henholdsvis 34 kommuner under middel, 30 kommuner middel og 34 kommuner over middel forudsætninger for friluftsliv.

28 af de kommuner, der har de bedste forudsætninger for friluftsliv, er placeret i Jylland. De øvrige seks kommuner er Bornholm, Faaborg-Midtfyn, Guldborgsund, Lolland, Næstved og Vordingborg.

Tabel 4.8 Afgrænsningen mellem under middel, middel og over middel forudsætninger for friluftsliv.

Afgrænsning i gruppering af data			
	Under middel	Middel	Over middel
Naturareal i kommunen	3.677 ha og mindre	Større end 3.677 ha og mindre end 12.498 ha	12.498 ha og større
Kystlinje i kommunen	15,4 km og mindre	Større end 15,4 km og mindre end 120,7 km	120,7 km og større
Landbrugsareal i kommunen	8.781 ha og mindre	Større end 8.781 ha og mindre end 37.561 ha	37.561 ha og større
Naturareal i kommunen ejet af kommunen	165 ha og mindre	Større end 165 ha og mindre end 462 ha	462 ha og større
Naturareal i kommunen ejet af staten	331 ha og mindre	Større end 331 ha og mindre end 1.684 ha	1.684 ha og større
Naturareal i kommunen ejet af private	2.417 ha og mindre	Større end 2.417 ha og mindre end 10.806 ha	10.806 og større

Forudsætninger for friluftsliv i kommunerne

Figur 4,1 Kort over kommunernes forudsætninger for friluftsliv

5. Kommuners indsats for friluftsliv

I dette kapitel bruges data om friluftsfaciliteter og ruter fra GeoDanmark (Geofa). Data om Friluftsrådets mærkningsordninger er fra Friluftsrådet.

5.1 Friluftsfaciliteters, ruters og mærkninger betydning for friluftsliv

Naturen er den vigtigste arena for idræt og fysisk aktivitet, og gå- og vandreture samt cykling (ikke som transport) er de mest praktiserede aktiviteter³. Mængde og type af offentligt tilgængelige friluftsfaciliteter og ruter har således stor betydning for muligheden for at benytte naturen til aktiviteter og ophold.

Adgang på private arealer er generelt betinget af, at der er stier. Det er formelt set ikke tilfældet for offentlige arealer, men for den folkelige adgang til naturen er stier også afgørende på de offentlige arealer; Jo flere stier der er, jo bedre er også den reelle adgang til naturen. I denne analyse opgøres længden af ruter i kilometer. En rute forstås som et fysisk eller visuelt markeret forløb, som viser en entydig, defineret tur gennem landskabet.

³ Idrættens Analyseinstitut (2016 og 2020): Danskernes motions- og sportsvaner og Ibsen, Høyer-Kruse, Elmose-Østerlund (2021): Danskernes bevægelsesvaner og motiver for bevægelse.

For øvrige friluftsfaciliteter som sheltere, madpakkehuse, optagningspladser til kajaker mv. gælder tilsvarende, at jo flere faciliteter der er, jo bedre er den reelle adgang til naturen. Man kan sige det på den måde, at friluftsfaciliteter gør det nemmere og mere attraktivt for en større dele af befolkningen at komme ud i naturen.

Friluftsrådets mærkningsordninger, som er de mest kendte, udbredte og anerkendte mærkninger til institutioner, skoler og kommuner, som gør en ekstra indsats for friluftsliv, er også med til at sikre, at en større del af befolkningen kommer ud i naturen. Mærkningsordningerne er Grønne Spirer, Grøn Skole, Blå Flag, Danske Naturparker og Badepunkt.

Til sammen er friluftsfaciliteter, ruter og mærkninger under Friluftsrådets mærkningsordninger med til at udvide mulighederne og dermed også rammerne for at opleve og nyde naturen. Det gælder især for de personer eller grupper, som ikke kommer så meget i naturen, eller for personer eller grupper, som har nogle praktiske begrænsninger, der stiller krav til friluftsfaciliteter. Det kan fx være naturuvante borgere, børnehave- og skoleklasser, småbørnsfamilier og personer med funktionsnedsættelser.

Friluftsrådets mærkningsordninger

Grønne Spirer

Grønne Spirer er Friluftsrådets grønne mærkningsordning for dagplejere, vuggestuer og børnehaver. Grønne Spirer fokuserer på udeliv, natur og miljø og en grøn og sund hverdagskultur i institutionerne. 1000 børneinstitutioner og dagplejegrupper er en del af Grønne Spirer-mærkningsordningen.

Grøn Skole

Grøn Skole er Friluftsrådets undervisningsprogram for uddannelse i bæredygtig udvikling med natur, miljø og udeliv som centrale omdrejningspunkter. I 2021 var der i alt 277 medlemmer af Grøn Skole, hvoraf størstedelen er grundskoler, specialskoler og efterskoler.

Danske Naturparker

Danske Naturparker er et kvalitetsstempel for større sammenhængende naturområder, der udvikler natur, friluftsliv og lokal identitet. Mærkningsordningen administreres af Friluftsrådet, og i 2021 er der 14 naturparker og pilotnaturparker fordelt over hele landet.

Blå Flag

Blå Flag er en international miljømærkningsordning, der administreres af Friluftsrådet, som garanterer, at stranden arbejder for at sikre vores fælles natur og miljø. En Blå Flag-strand skal være ren og velholdt, have livredningsudstyr, gode toiletforhold, affaldsfaciliteter med sortering med mere. Derudover inddrages gæster og lokale i natur- og miljøformidlingsaktiviteter. I 2021 var 185 strande og havne mærket med Blå Flag.

Badepunkt

Badepunkt er Friluftsrådets mærkningsordning til særligt gode badesteder, der ikke nødvendigvis har en masse service og faciliteter tilknyttet. Her er fokus på den gode badeoplevelse i form af rent badevand, lokalt tilpasset badesikkerhed og basal infrastruktur. I 2021 var der 50 Badepunkter rundt om i landet.

5.2 Friluftsfaciliteter, ruter og Friluftsrådets mærkninger i Danmark

Der er 5.909 offentligt tilgængelige friluftsfaciliteter i Danmark. Heri indgår 26 forskellige typer faciliteter, som præsenteres i tabel 5.2.1. Typerne varierer meget fra fysiske konstruktioner til afmærkede eller brugerdefinerede arealer.

Tabel 5.2.1 Friluftsfaciliteter i Danmark fordelt på type og antal.

Friluftsfaciliteter i Danmark	
Shelter	921
Bålplads	846
Teltplads	626
Borde-bænke / picnic	371
Hundeskov / hundepark / fritløbsareal	371
Tørvejrsum / madpakkehus	344
Friteltningsareal	318
Fugletårn / udsigtstårn	283
Vandpost	269
Orienteringsrute startpunkt	254
Badestrand / badested	246
Bålhytte	226
Frit fiskeri	206
Naturlegeplads	149
Ophaler- og isætningsplads til både, kajakker, kano mv.	147
Kano- og kajakrasteplass	125
Kælkebakke	66
Slæbested	64
Oplevelsespunkt	19
Windsurferområde	13
Kano/kajak overnatningsplads	12
Kitesurf-område	12
Naturbase	10
Hængekøjelund	4
Hesteophold	4
Snorkelsti og snorkelområde	3

Der er 33.891 kilometer rekreative ruter i Danmark. 210 km ruter er ikke entydigt definerede, men indgår i den samlede opgørelse. Der indgår syv forskellige typer ruter, der vises i tabel 5.2.2.

Tabel 5.2.2 ruter i Danmark fordelt på type og samlet længde.

Ruter i Danmark	
Cykelrute	14.918 km
Løberute	562 km
Mountainbikerute	1.161 km
Riderute	2.390 km
Sejlrute	658 km
Skirute	217 km
Vandrerute	13.775 km

Der er 1.620 institutioner, skoler og arealer i Danmark, som er mærket under Friluftsrådets mærkningsordninger. Tal er fra marts 2021.

Tabel 5.2.3 Friluftsrådets mærkningsordninger

Friluftsrådets mærkningsordninger		
Mærkningsordning	Antal kommuner	Antal mærkninger
Grønne Spirer	98	1.083
Grøn Skole	74	277
Blå Flag	46	185
Danske Naturparker	24	25 (14 parker)
Badepunkt	11	50

Syv ud af 14 naturparker er ejet af 2-4 kommuner. Christiansø Naturpark er statsejet.

5.3 Friluftsfaciliteter, ruter og mærkninger i kommunerne

Antal friluftsfaciliteter i kommunerne varierer fra Esbjerg Kommune med flest friluftsfaciliteter på 365, mens Herlev Kommune kun har en facilitet. Hvidovre Kommune har ingen friluftsfaciliteter. Det skal bemærkes, at variationen mellem kommunerne kan skyldes, at der er tale om frivillige indberetninger til GeoDanmark.

Tabel 5.3.1 Oversigt over de 10 kommuner med flest friluftsfaciliteter

Kommuner med <u>flest</u> friluftsfaciliteter	
Esbjerg Kommune	365
Vejle Kommune	258
Jammerbugt Kommune	172
Herning Kommune	171
Ringkøbing-Skjern Kommune	158
Bornholms Regionskommune	156
Varde Kommune	149
Silkeborg Kommune	141
Hjørring Kommune	132
Frederikshavn Kommune	125

Tabel 5.3.2 Oversigt over de 10 kommuner med færrest friluftsfaciliteter

Kommuner med <u>færrest</u> friluftsfaciliteter	
Kerteminde Kommune	7
Morsø Kommune	6
Nyborg Kommune	6
Faxe Kommune	6
Samsø Kommune	6
Vallensbæk Kommune	5
Rødovre Kommune	5
Ishøj Kommune	4
Frederiksberg Kommune	2
Herlev Kommune	1

Når det kommer til længde af ruter, er Tønder Kommune i top med 1.637 kilometer ruter. Herlev Kommune har som eneste kommune ikke nogen ruter. Det skal bemærkes, at variationen mellem kommunerne kan skyldes, at der er tale om frivillige indberetninger til GeoDanmark.

Tabel 5.3.3 Oversigt over de 10 kommuner med flest kilometer ruter

Kommuner med <u>flest</u> kilometer ruter	
Tønder Kommune	1.637 km
Vejle Kommune	1.589 km
Aalborg Kommune	1.429 km
Silkeborg Kommune	1.105 km
Thisted Kommune	1.072 km
Frederikshavn Kommune	1.038 km
Jammerbugt Kommune	1.005 km
Hjørring Kommune	993 km
Guldborgsund Kommune	992 km
Aabenraa Kommune	952 km

Tabel 5.3.4 Oversigt over de 10 kommuner med færrest kilometer ruter

Kommuner med <u>færrest</u> kilometer ruter	
Ærø Kommune	4 km
Brøndby Kommune	16,3 km
Hvidovre Kommune	16,0 km
Glostrup Kommune	13,8 km
Rødovre Kommune	4,8 km
Vallensbæk Kommune	4,0 km
Frederiksberg Kommune	2,6 km
Ballerup Kommune	1,6 km
Gentofte Kommune	0,8 km
Herlev Kommune	0,0 km

Alle kommuner i Danmark har mindst én mærkning under Friluftsrådets mærkningsordninger⁴. Aalborg Kommune har med 109 flest mærkninger under Friluftsrådets mærkningsordninger .

Tabel 5.3.5 Oversigt over de 10 kommuner med flest mærkninger

Kommuner med <u>flest</u> mærkninger	
Aalborg Kommune	109
Aarhus Kommune	97
Randers Kommune	86
Københavns Kommune	55
Viborg Kommune	35
Sønderborg Kommune	32
Ringkøbing-Skjern Kommune	30
Odense Kommune	30
Roskilde Kommune	29
Silkeborg Kommune	29

Tabel 5.3.6 Oversigt over de 10 kommuner med færrest mærkninger

Kommuner med <u>færrest</u> mærkninger	
Brønderslev, Egedal, Halsnæs og Billund Kommuner	4
Herlev Kommune	3
Hørsholm Kommune	3
Dragør Kommune	3
Glostrup Kommune	3
Samsø Kommune	2
Esbjerg Kommune	2
Læsø Kommune	1
Brøndby Kommune	1
Fanø Kommune	1

⁴ I Bilag 2 er der en detaljeret oversigt over kommuner med flest af Friluftsrådets mærkningsordninger på hver af de fem mærkninger; Grønne Spirer, Grøn Skole, Blå Flag, Badepunkt og Danske Naturparker.

5.4 Ejerskab til friluftsfaciliteter, ruter og mærkninger i kommunerne

Data om friluftsfaciliteter og ruter er fra GeoDanmark, hvor de to primære indberettere er Naturstyrelsen og kommunerne – også på vegne af private og civilsamfundsorganisationer.

Registreringspraksis for ejerskab til friluftsfaciliteter er ikke entydig. Der er en underrepræsentation af private ejere (herunder civilsamfundsorganisationer), hvilket betyder, at der for den enkelte facilitet kan være en lille usikkerhed om, hvem der har ejerskabet til den. Tallene er dog overordnet set retvisende med kommunerne og staten som de altdominerende ejere.

For en tredjedel af ruterne gælder, at der ikke er et entydigt ejerskab og/eller at ruter driftes i partnerskaber mellem statslige, kommunale og private lodsejere. Sådan er virkeligheden, men det betyder også, at der ikke er en præcis opgørelse over kommunalt ejede ruter. Som proxy⁵ for kommuneejede ruter benyttes derfor totalsummen af ruter for en kommune minus de statsejede ruter, idet kommunen er den altdominerende ejer/ansvarlige for de øvrige ruter.

For Friluftsrådets mærkningsordninger Grønne Spirer og Grøn Skole gælder, at et mindre antal mærkninger er til ikke-kommunale institutioner som privatskoler, statsgymnasier mv., som ligger inden for kommunen. Tallene er dog overordnet set retvisende med kommunerne som de altdominerende ejere. Ejerskab er ikke vigtigt for friluftsbuget, men det er relevant at se på, når man skal se på kommunernes indsats som myndighed.

Tabel 5.4.1 De 10 kommuner med flest kommunalt ejede friluftsfaciliteter,

Kommuner med flest kommunalt ejede friluftsfaciliteter	
Esbjerg Kommune	353
Vejle Kommune	169
Herning Kommune	141
Jammerbugt Kommune	116
Ringkøbing-Skjern Kommune	116
Varde Kommune	114
Aalborg Kommune	108
Odense Kommune	95
Frederikshavn Kommune	90
Viborg Kommune	88

Tabel 5.4.2 De 10 kommuner med flest kommunalt ejede ruter

Kommuner med flest kommunalt ejede ruter	
Tønder Kommune	1.549 km
Vejle Kommune	1.470 km
Aalborg Kommune	1.386 km
Favrskov Kommune	900 km
Randers Kommune	898 km
Frederikshavn Kommune	881 km
Aabenraa Kommune	870 km
Silkeborg Kommune	846 km
Guldborgsund Kommune	810 km
Hjørring Kommune	767 km

Tabel 5.4.3 De 10 kommuner med flest kommunalt ejede mærkninger

Kommuner med flest kommunalt ejede mærkninger	
Aalborg Kommune	109
Aarhus Kommune	97
Randers Kommune	86
Københavns Kommune	55
Viborg Kommune	35
Sønderborg Kommune	32
Ringkøbing-Skjern Kommune	30
Odense Kommune	30
Roskilde Kommune	29
Silkeborg Kommune	29

⁵ En proxy er en variabel, der tilnærmelsesvist kan bruges i stedet for den variabel, som der ikke er entydige data for

5.5 Friluftsfaciliteter, ruter og mærkninger i forhold til kommunernes befolkningsstørrelse

De absolutte tal i de forrige afsnit siger noget om mængde friluftsfaciliteter, ruter og mærkninger i den enkelte kommune. Men det siger ikke noget om kommunernes forudsætninger. Det er alt andet lige nemmere at have mange friluftsfaciliteter pr. km² naturareal, hvis man har et lille naturareal. Derfor dominerer bykommuner denne type opgørelser, se bilag 3.

Det er tilsvarende logisk, at kommuner med store naturarealer også har mange friluftsfaciliteter og mange ruter, jf. tabel 5.3.1 og tabel 5.3.3. Derfor dominerer store landkommuner denne type opgørelser. Endelig er det også logisk at kommuner med mange daginstitutioner og skoler har mange mærkninger under Friluftsrådets mærkningsordninger, jf. tabel 5.3.5.

I dette afsnit vil vi benytte befolkningsstørrelse til at sammenligne kommunernes indsats for friluftsliv i forhold til deres kapacitet. I dette afsnit inddrager vi derfor befolkningstallet for at sammenligne kommunerne på et ensartet grundlag i forhold til de faktorer, som kommunen selv har direkte indflydelse på; kommunalt ejede friluftsfaciliteter, ruter og mærkninger under Friluftsrådets mærkningsordninger.

Tabel 5.5.1 Oversigt over de 10 kommuner med flest kommunalt ejede friluftsfaciliteter pr. 10.000 indbyggere

Kommuner med flest kommunalt ejede friluftsfaciliteter pr. 10.000 indbyggere	
Fanø Kommune	40,57
Billund Kommune	30,85
Esbjerg Kommune	30,56
Jammerbugt Kommune	30,37
Varde Kommune	22,92
Ringkøbing-Skjern Kommune	20,63
Mariagerfjord Kommune	19,24
Bornholms Regionskommune	17,87
Middelfart Kommune	17,24
Herning Kommune	15,78

Tabel 5.5.2 Oversigt over de 10 kommuner med flest kommunalt ejede ruter pr. 10.000 indbyggere

Kommuner med flest kommunalt ejede ruter pr. 10.000 indbyggere	
Tønder Kommune	418,5 km
Samsø Kommune	220,2 km
Lolland Kommune	189,5 km
Jammerbugt Kommune	187,1 km
Favrskov Kommune	185,0 km
Odder Kommune	182,8 km
Frederikshavn Kommune	149,3 km
Aabenraa kommune	148,6 km
Vordingborg Kommune	138,3 km
Guldborgsund Kommune	133,9 km

Tabel 5.5.3 Oversigt over de 10 kommuner med flest kommunalt ejede mærkninger pr. 10.000 indbyggere

Kommuner med flest kommunalt ejede mærkninger pr. 10.000 indbyggere	
Ærø Kommune	13,3
Randers Kommune	8,73
Nordfyns Kommune	7,43
Langeland Kommune	7,27
Norddjurs Kommune	7,03
Lejre Kommune	6,67
Lemvig Kommune	6,66
Skive Kommune	6,19
Læsø Kommune	5,60
Samsø Kommune	5,41

5.6 Delkonklusion: Kommunernes indsats for friluftsliv

Analysens konklusioner om kommunernes indsats for friluftsliv viser, at det er relativt få kommuner, som både har stort antal friluftsfaciliteter, mange kilometer ruter og mange mærkninger. Igen er der tydelige forskelle mellem land- og bykommuner dog med den væsentlige forskel, at for mærkninger under Friluftsrådets mærkningsordninger er det befolkningstal og ikke, om en kommune er en land- eller bykommune, der er afgørende.

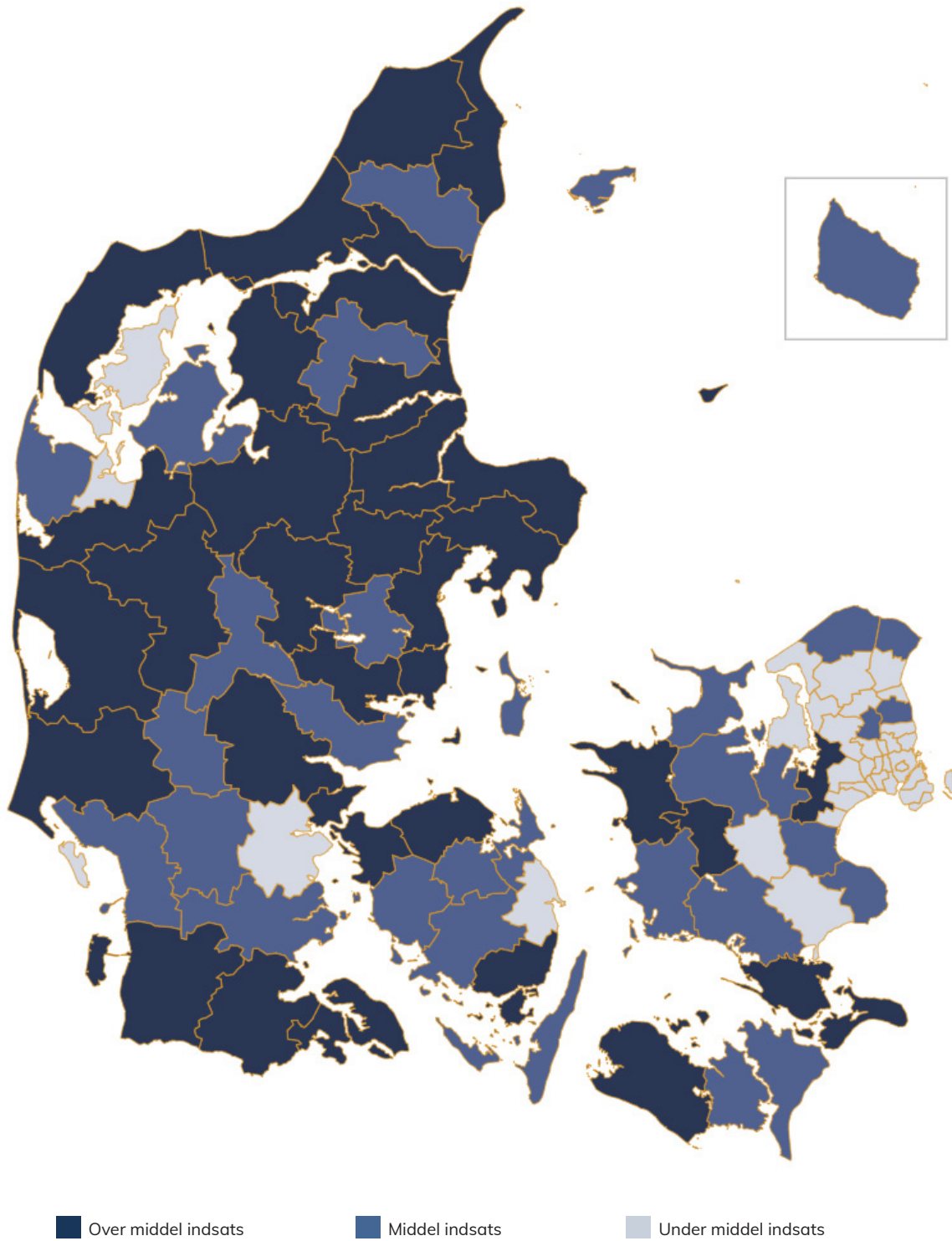
I tabel 5.6 ses de grænseværdier, der afgør, hvorvidt en kommune har under middel, middel eller over middel indsats for friluftsliv .

33 kommuner ligger over middel, 32 kommuner middel og 33 kommuner under middel. Af de 33 kommuner over middel er der 26 jyske kommuner. De syv kommuner uden for Jylland er Kalundborg, Lolland, Nordfyns, Roskilde, Sorø, Svendborg og Vordingborg.

Tabel 5.6 Afgrænsningen mellem under middel, middel og over middel indsats for friluftsliv.

Afgrensning i gruppering af data			
	Under middel	Middel	Over middel
Antal friluftsfaciliteter	24 eller færre	Flere end 24 og færre end 72	72 eller flere
Kilometer ruter i kommunen	47 km eller under	Mere end 47 km og mindre end 318 km	318 km eller mere
Antal mærkninger under Friluftsrådets mærkningsordninger	8 eller derunder	Flere end 8 og færre end 18	18 eller derover
Kommunalt ejede friluftsfaciliteter pr. 10.000 indbyggere	1,70 eller derunder	Flere end 1,70 og færre 6,99	6,99 eller flere
Kommunalt ejede ruter pr. 10.000 indbyggere	14,0 km eller derunder	Mere end 14 km og mindre end 66,7 km	66,7 km eller derover
Mærkninger pr. 10.000 indbyggere	2,25 eller derunder	Flere end 2,25 og færre end 3,61	3,61 eller derover

Kommunernes indsats for friluftsliv

Figur 5.1 Kort over kommunernes indsats for friluftsliv

6. Konklusion

6.1 Det nationale perspektiv

Der er 1.034.856 hektar naturareal i Danmark. Heraf udgør skov 561.958 hektar. Eng, mose og andre våde naturtyper 228.824 hektar. Hede, overdrev, klit og andre tørre naturtyper 146.914 hektar. Søer 57.077 hektar og vandløb 40.083 hektar. Der er endvidere 2.578.274 hektar landbrugsjord i Danmark. Endelig har Danmark 8.489 kilometer kystlinje.

Den suverænt største ejer af naturarealer er private, herunder fonde mv., som ejer 774.089 hektar eller 74,8 procent af det samlede naturareal. Staten ejer 215.067 hektar eller 20,8 procent⁶, mens kommunerne kun ejer 45.700 hektar eller 4,4 procent af det samlede naturareal i Danmark.

Der er 5.909 offentligt tilgængelige friluftsfaciliteter i Danmark. Der indgår 26 forskellige typer faciliteter, der understøtter friluftsliv til lands, til vands og i luften. De hyppigste typer er sheltere (921), bålpladser (846) og teltpladser (626).

Til trods for at kommunerne er de mindste ejere af naturarealer, ejer de flest friluftsfaciliteter med 3.298 eller 55,8 procent, efterfulgt af staten med 2.457 eller 41,6 procent, mens kun 156 eller 2,6 procent af friluftsfaciliteterne er registreret af private/civilsamfundsorganisationer.

Der er 33.891 kilometer rekreative ruter i Danmark fordelt på syv forskellige typer: 14.918 km cykelruter, 13.775 km vandreruter, 2.390 rideruter, 1.161 mountainbikeruter, 658 km sejlruter, 562 km løberuter og 217 km skiruter⁷. Staten er ansvarlig for 6.523 km ruter svarende til 19 procent, mens kommunerne er ansvarlig for 27.158 km ruter svarende til 81 procent.

⁶ Regionerne ejer kun 263 hektar naturareal og præsenteres derfor ikke som en selvstændig ejerkreds. Regionens arealer indgår i denne opgørelse som en del af statens arealer.

⁷ Deltotalerne summer ikke op til totalen, da 710 km ruter ikke er typeopdelt.

Alle kommuner i Danmark er hjemsted for minimum én mærkning under Friluftsrådets mærkningsordninger. I alt 1.620 institutioner, skoler og arealer i 98 kommuner er mærket under Friluftsrådets mærkningsordninger; Grønne Spirer, Grøn Skole, Blå Flag, Danske Naturparker og Badepunkt.

6.2 Danmarks bedste friluftskommuner

Den første og største forudsætning for friluftsliv er tilstedeværelsen af naturarealer. Uden natur intet friluftsliv. Det gælder også for tilstedeværelsen af landbrugsarealer, men her har friluftslivet dog væsentligt dårligere vilkår. Dernæst har ejerskab til naturarealer også stor betydning, idet der generelt er bedre muligheder for friluftsliv på offentligt ejede end på privatejede arealer.

Endelig har mængden af friluftsfaciliteter, ruter og mærkninger under Friluftsrådets mærkningsordninger betydning for at gøre det attraktivt for såvel daginstitutioner, skoler og foreninger som for børnefamilier, personer med funktionsnedsættelser og befolkningen generelt at komme ud og nyde naturen.

Analysen sammenligner kommunerne på 12 forskellige variabler baseret på objektive og offentligt tilgængelige data.

De 12 variabler er delt op i to grupperinger:

- 1. Forudsætninger for friluftsliv;** Seks variabler med objektive og relativt statiske faktorer for friluftsliv, som kommunen som myndighed kun har lille eller ingen indflydelse på. Staten m.fl. har til gengæld stor indflydelse.
- 2. Kommunernes indsats for friluftsliv;** Seks variabler med objektive men påvirkelige faktorer for friluftsliv, som kommunen som myndighed har stor indflydelse på.

I delkonklusionerne for hhv. kapitel 3 og kapitel 4 kan man på kortene se placeringen af kommuner i forhold til hhv. forudsætninger for friluftsliv

og kommunernes indsats for friluftsliv. I nedenstående kort kan man se kommunernes placering på tværs af de to grupperinger.

På tværs af alle variabler er der 25 kommuner, der scorer over middel og dermed er de bedste friluftskommuner i Danmark målt på både forudsætninger og aktive indsats. 46 kommuner placerer sig i middel kategorien, mens 27 kommuner placerer sig i kategorien under middel.

Den enkelte kommune, specielt deciderede bykommuner, har ingen eller kun lidt indflydelse på mængden af naturarealer i kommunen. 25 ud af 27 kommuner, der ligger under middel for friluftsliv ligger i Region Hovedstaden/Storkøbenhavn. Bykommuner har simpelthen ikke de samme forudsætninger for friluftsliv som kommuner med store naturarealer.

Alle de 25 bedste friluftskommuner har over middel naturarealer, og 22 af de bedste friluftskommuner har også over middel for aktiv indsats.

Vordingborg, Thisted, Lolland og Jammerbugt Kommuner formår at være blandt landets bedste friluftskommuner, selv om de ikke er blandt de kommuner, der selv ejer meget naturareal.

Mariagerfjord, Norddjurs, Randers, Skive, Vesthimmerland, Aalborg og Lolland Kommuner formår at være blandt landets bedste friluftskommuner, selv om de ikke er blandt de kommuner, hvor staten ejer meget naturareal.

Selv om man ikke er blandt de bedste friluftskommuner i Danmark, gør følgende kommuner en stor indsats for friluftsliv målt på kommunalt ejede friluftsfaciliteter pr. 10.000 indbyggere: Assens, Brønderslev, Favrskov, Fredericia, Kalundborg, Nordfyns, Odder, Svendborg, Vejen, Fanø, Læsø, Samsø, Ærø, Billund, Esbjerg, Horsens og Middelfart Kommuner.

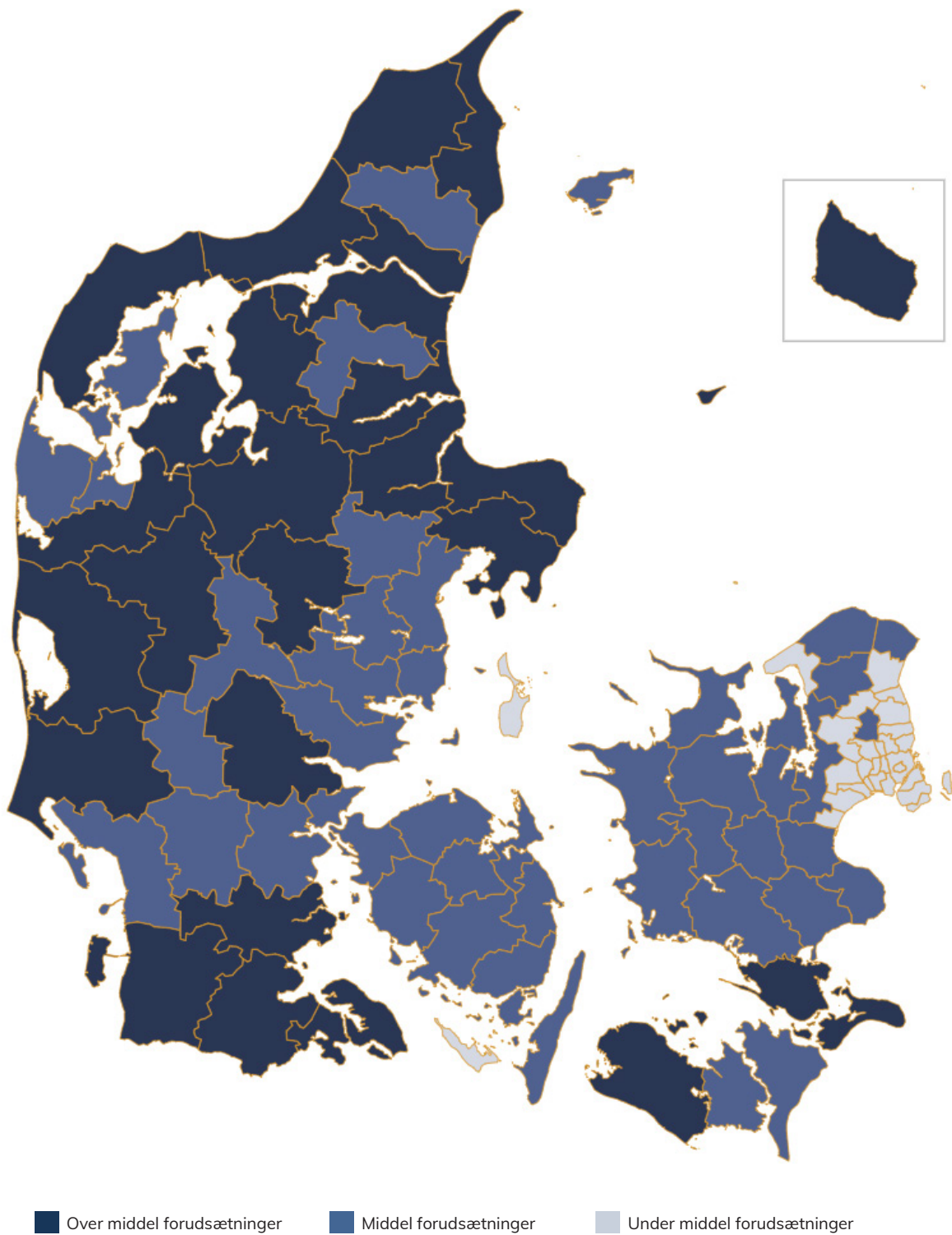
Af de 32 kommuner med flest mærkninger under Friluftsrådets mærkningsordninger pr. 10.000 indbyggere er 16 kommuner også blandt landets bedste friluftskommuner; Haderslev, Jammerbugt, Norddjurs, Mariagerfjord, Randers, Ringkøbing-Skjern, Skive, Syddjurs, Sønderborg, Thisted, Tønder, Varde, Vesthimmerlands, Viborg, Aabenraa og Aalborg Kommuner.

Danmarks bedste friluftskommuner

De 25 kommuner der scorer over middel målt på både forudsætninger og indsats - i alfabetisk rækkefølge.

- Bornholms Kommune
- Frederikshavn Kommune
- Haderslev Kommune
- Herning Kommune
- Hjørring Kommune
- Holstebro Kommune
- Jammerbugt Kommune
- Lolland Kommune
- Mariagerfjord Kommune
- Norddjurs Kommune
- Randers Kommune
- Ringkøbing-Skjern Kommune
- Silkeborg Kommune
- Skive Kommune
- Syddjurs Kommune
- Sønderborg Kommune
- Thisted Kommune
- Tønder Kommune
- Varde Kommune
- Vejle Kommune
- Vesthimmerlands Kommune
- Viborg Kommune
- Vordingborg Kommune
- Aabenraa Kommune
- Aalborg Kommune

Danmarks bedste friluftskommuner

Figur 6.1 Kort over kommunernes forudsætninger og indsats for friluftsliv

Tabel 6.3.1

Kommuner med flest "over middel"-placeringer

1. Ringkøbing-Skjern Kommune	12
2. Viborg Kommune	11
2. Varde Kommune	11
3. Hernings Kommune	10
3. Jammerbugt Kommune	10
3. Mariagerfjord Kommune	10
3. Aabenraa Kommune	10
3. Frederikshavn Kommune	10
3. Vejle Kommune	10
4. Randers, Silkeborg, Syddjurs, Hjørring, Thisted, Vesthimmerlands, Aalborg, Vordingborg og Tønder Kommuner	9

Tabel 6.3.2

Kommuner med flest top 10-placeringer

1. Ringkøbing-Skjern Kommune	8
2. Viborg Kommune	7
2. Aalborg Kommune	7
3. Varde Kommune	6
3. Herning Kommune	6
3. Silkeborg Kommune	6
3. Vejle Kommune	6
3. Jammerbugt Kommune	6
4. Tønder Kommune	5
5. Thisted og Guldborgssund Kommune	4

6.3 De 10 bedste friluftskommuner

Denne analyse viser, hvilke forudsætninger for friluftsliv der er i den enkelte kommune, samt hvilken indsats kommunerne gør for friluftsliv.

Andre og mere kvalitative faktorer, der også har betydning for at vurdere kommunernes indsats for friluftsliv, er ikke med i analysen. Det gælder for eksempel om kommunen har en friluftspolitik, hvor integreret naturen er i skolernes undervisning, om kommunen har naturskoler/-centre og tilknyttede naturvejledere mv.

For friluftsb brugere er de væsentligste parametre dog med i analysen: Natur, adgangen til natur samt faciliteter og ruter i naturen er de væsentligste forudsætninger for friluftsliv, mens mærkninger under Friluftsrådets mærkningsordninger er med til at skabe naturdannelse og synliggøre særlige naturkvaliteter.

Blandt de 25 bedste friluftskommuner, er der ni kommuner, som ligger over middel på 10 ud af de 12 variabler, der indgår i analysen, mens ni kommuner deler 10. pladsen med ni variabler, hvor de ligger over middel.

Ringkøbing-Skjern er den eneste kommune, der ligger over middel på alle 12 variabler, mens Varde og Viborg som de eneste kommuner ligger over middel på 11 ud af 12 variabler.

Hvis man derudover ser på, hvor ofte kommunerne er placeret blandt top-10 på de 12 variabler, er der 11 kommuner som har fire eller flere top-10 placeringer. Ringkøbing-Skjern Kommune er den eneste kommune med otte top-10 placeringer, mens Viborg og Aalborg Kommuner er de eneste kommuner med syv top-10 placeringer. 45 kommuner har en eller flere top-10 placeringer.

Ringkøbing-Skjern, Viborg, Varde, Herning, Jammerbugt, Vejle, Aalborg, Silkeborg, Tønder og Thisted Kommuner er top-10 kommunerne både ved at sammenligne kommunerne på antal placeringer over middel og antal placeringer i top-10 på tværs af alle variabler.

Ringkøbing-Skjern Kommune er samlet set den bedste, Viborg Kommune den næstbedste og Varde kommune den tredjebedste friluftskommune i Danmark. Herning, Jammerbugt og Vejle Kommuner deler fjerdepladsen. Aalborg, Silkeborg, Tønder og Thisted Kommuner kommer ind på de næste placeringer.

Bilag 1

Skov i kommunerne

Skovarealet i kommunerne varierer fra Viborg Kommune med landets største skovareal på 24.350 hektar til Frederiksberg Kommune med landets mindste skovareal på 2 hektar. De 10 kommuner med mindst skovareal er alle kommuner i region Hovedstaden, mens de 10 kommuner med mest skovareal alle er jyske kommuner. Først på 12. pladsen kommer Bornholms Regionskommune og bryder den jyske dominans.

Oversigt over de 10 kommuner med mest skov

Kommuner med <u>mest</u> skov	
Viborg Kommune	24.350 ha
Silkeborg Kommune	24.041 ha
Herning Kommune	22.320 ha
Vejle Kommune	19.100 ha
Ringkøbing-Skjern Kommune	16.300 ha
Varde Kommune	16.121 ha
Ikast-Brande Kommune	16.069 ha
Thisted Kommune	14.831 ha
Syddjurs Kommune	14.370 ha
Norddjurs Kommune	13.311 ha

Oversigt over de 10 kommuner med mindst skov

Kommuner med <u>mindst</u> skov	
Gladsaxe Kommune	192 ha
Gentofte Kommune	188 ha
Københavns Kommune	185 ha
Ishøj Kommune	149 ha
Solrød Kommune	143 ha
Hvidovre Kommune	84 ha
Vallensbæk Kommune	58 ha
Rødovre Kommune	51 ha
Herlev Kommune	42 ha
Frederiksberg Kommune	2 ha

Bilag 2

Friluftsrådets mærkningsordninger

Oversigt over kommuner med flest Grønne Spirer-mærkninger

Kommuner med flest Grønne Spirer	
Randers Kommune	83
Aarhus Kommune	81
Aalborg Kommune	64
Københavns Kommune	38
Viborg Kommune	32
Silkeborg Kommune	26
Herning Kommune	25
Odense Kommune	25
Næstved Kommune	21
Haderslev, Skive og Ringkøbing-Skjern Kommuner	20

Oversigt over kommuner med flest Grøn Skole-mærkninger

Kommuner med flest Grøn Skole	
Aalborg Kommune	45
Københavns Kommune	16
Roskilde Kommune	13
Frederiksberg Kommune	12
Aarhus Kommune	12
Hvidovre Kommune	8
Lejre Kommune	8
Svendborg Kommune	7
Greve Kommune	6
Albertslund, Bornholm, Tønder og Slagelse Kommuner	5

Oversigt over kommuner med flest Blå Flag-mærkninger

Kommuner med flest Blå Flag	
Aabenraa Kommune	12
Sønderborg Kommune	9
Slagelse Kommune	9
Norddjurs Kommune	9
Lolland Kommune	9
Nordfyns Kommune	7
Syddjurs Kommune	7
Vordingborg Kommune	7
Helsingør, Lemvig, Skive, Langeland og Vejle Kommuner	6

Oversigt over kommuner med flest Badepunkt-mærkninger

Kommuner med flest Grøn Skole	
Frederikshavn Kommune	10
Kalundborg Kommune	10
Varde Kommune	9
Ringkøbing-Skjern Kommune	6
Helsingør Kommune	4
Assens Kommune	4
Sorø Kommune	3
Middelfart, Odense, Lyngby-Taarbæk og Vejen Kommuner	1

Oversigt over kommuner med Danske Naturparker-mærkninger

Kommuner med Danske Naturparker
Allerød, Dragør, Egedal, Fredericia, Frederikssund, Furesø, Guldborgsund, Hjørring, Holbæk, Holstebro, Kalundborg, Kolding, København, Lemvig, Lolland, Middelfart, Norddjurs, Randers, Ringsted, Skive, Sorø, Sønderborg, Tårnby og Varde Kommuner

Bilag 3

Friluftsfaciliteter og ruter pr. kvadratmeter naturareal

Oversigt over kommuner med flest friluftsfaciliteter pr. km2 naturareal

Kommuner med flest friluftsfaciliteter pr. kvadratmeter naturareal

Frederiksberg Kommune	33,3
Rødovre Kommune	6,58
Solrød Kommune	4,97
Furesø Kommune	4,12
Gentofte Kommune	3,95
Brøndby Kommune	3,66
Dragør Kommune	3,32
Rudersdal Kommune	3,02
Vallensbæk Kommune	2,91
Esbjerg Kommune	2,81

Oversigt over kommuner med færrest friluftsfaciliteter pr. km2 naturareal

Kommuner med færrest friluftsfaciliteter pr. kvadratmeter naturareal

Tønder Kommune	0,22
Skive Kommune	0,22
Syddjurs Kommune	0,21
Holbæk Kommune	0,16
Ringsted Kommune	0,15
Norddjurs Kommune	0,13
Nyborg Kommune	0,13
Morsø Kommune	0,12
Faxe Kommune	0,06
Hvidovre Kommune	0,00

Oversigt over kommuner med flest kilometer ruter pr. km2 naturareal

Kommuner med flest ruter pr. kvadratmeter naturareal

Frederiksberg Kommune	43,97 km
Roskilde Kommune	18,56 km
Greve Kommune	15,24 km
Rudersdal Kommune	12,60 km
Solrød Kommune	11,93 km
Odder Kommune	11,66 km
Fredericia Kommune	8,68 km
Sønderborg Kommune	8,42 km
Middelfart Kommune	8,10 km
Hvidovre Kommune	7,82 km

Oversigt over kommuner med færrest kilometer ruter pr. km2 naturareal

Kommuner med færrest ruter pr. kvadratmeter naturareal

Nyborg Kommune	0,83
Langeland Kommune	0,80
Ringsted Kommune	0,73
Næstved Kommune	0,71
Fanø Kommune	0,67
Læsø Kommune	0,50
Ballerup Kommune	0,32
Faxe Kommune	0,31
Gentofte Kommune	0,26
Herlev Kommune	0,00

Friluftsrådet

Friluftsrådet
Scandiagade 13 · 2450 København SV
Tlf. +45 33 79 00 79 · fr@friluftsrådet.dk
www.friluftsrådet.dk